Villamiljögruppen
Villaägarnas nätverk
för goda villasamhällen

registrator.rlk@regionstockholm.se

Remissyttrande Dnr RS2024-0344, RUFS 2060

En Dyster Framtid för Stockholmsregionen: Villamiljögruppens Kritik mot RUFS 2060

Villamiljögruppen, som representerar 30 villaägareföreningar i tillväxtregioner, känner en djup oro över de förslag som presenteras i samrådsversionen av RUFS 2060. Vad som först verkar vara en ambitiös vision för regionens framtid visar sig vid närmare granskning vara ett farligt vägval som riskerar att allvarligt försämra vår boendemiljö, sociala struktur och hållbarhet.

En förlorad dröm om Europas mest attraktiva storstadsregion

Samrådsversionen inleds med en grandios vision om att Stockholm ska bli Europas mest attraktiva och hållbara storstadsregion. Men när man granskar förslagen i detalj, framträder en bild av en framtid präglad av höga betongbyggnader, tät bebyggelse och en allvarlig degradering av vår livsmiljö. Förslaget om "markeffektivt boende" innebär en massiv förtätning, där höghus dominerar stadsbilden – något som enligt otaliga undersökningar är långt ifrån vad människor verkligen vill ha. Cirka 80% av befolkningen i västvärlden drömmer om att bo i villa, och ändå föreslår RUFS 2060 att vi ska förvandla våra förorter till något som påminner mer om betongdjungel än om levande, gröna bostadsområden.

En av Sveriges största attraktions krafter är vår glesa befolkning och fina natur som lockat många utlänningar till Sverige. Då lockar det inte att erbjuda ”markeffektivt boende” med mörka skuggeffekter, skövlad natur, betong och folktäta bostadsområden.

Forskning visar att småhusboendet med dess vanligtvis större ytor föder kreativa entreprenörer. Här kan den konstnärliga skapa kläddesignsverksamhet, den tekniske skaffa svets och svarv, den musikaliske spela och sjunga högt utan att störa och den med handelsgener starta upp lite försiktigt med ett lager i källaren.

En Djupt Segregerad och Otrygg Region

RUFS 2060 föreslår en bostadsutveckling som riskerar att kraftigt förvärra den sociala segregationen i Stockholmsregionen. Om det byggs allt färre småhus, så blir detta boende tillgängligt endast för en mindre elit. Om man eftersträvar god markeffektivitet, det vill säga ställer allt mindre mark till förfogande, så skjuter markpriserna i höjden, vilket drabbar de mindre bemedlade, allt färre får råd att bo, allt färre blir godkända för lån i banken och allt fler hamnar hos Kronofogden. Vi får ett ojämlikt, segregerat samhälle där många hamnar utanför, ett ojämlikt samhälle där en liten elit kan njuta av bekvämt boende, medan majoriteten pressas in i mindre attraktiva bostadsområden.

Sverige har ett stort och ökande problem med grov kriminalitet, som skapar otrygghet. Otaliga undersökningar och forskningsrapporter visar att boendeformer som inte är marknära och inte har en omedelbar närhet till grönska ökar främlingskänslan mellan de boende och bidrar till ökad kriminalitet. Detta även efter att man i forskningsrapporterna har korrigerat för socio- ekonomiska

faktorer. Detta tillsammans med den ökade segregationen leder till ett otryggt samhälle med hög kriminalitet.

Hälsa och Livskvalitet på Spel

Forskningen är tydlig: människor mår bäst när de har grönska och mark under fötterna. Bejaka villaboendets och villaägandets värden. Tillgången till grönska direkt utanför fönstret är avgörande för både mental och fysisk hälsa. Studier visar att marknära boende nära naturen ger bättre mental och fysisk hälsa, färre depressioner, snabbare återhämning efter depressioner, högre födelsevikt hos barn, snabbare inlärning och mognad hos barn och större tillit människor i mellan. Att förtäta städerna på det sätt som föreslås i RUFS 2060 kommer att leda till sämre livskvalitet och en ökad belastning på vårt redan ansträngda sjukvårdssystem.

Produktion av småhus kontra höga flerfamiljshus

- Småhus i trä ger mindre livscykelbelastning på miljön än höga flerfamiljshus i betong [KTH].
- Småhustillverkning i trä är en långt mer beprövad teknik än tillverkning av höga flerfamiljshus i trä.
- Småhus är billigare att producera än lägenheter med samma yta [SCB]
- Sedan 100 år tillbaka har man försökt industrialisera bostadsbyggandet för att minska kostnaderna och byggfelen. Det vore fel att påstå att man inte kommit någon vart på vägen för flerfamiljshusen, men resultaten är nedslående relativt 100-åriga strävanden. För småhusen däremot är industriell produktion standard.

Ska alla verkligen bo i Storstockholm?

Vi människor är en invasiv art som pressar undan både växter och djur. Vi tömmer jordens resurser till nackdel för kommande generationer. Det är vi som är det största hotet mot vår planet.

Trots detta verkar nästan alla regioner och kommuner blint jaga befolkningstillväxt! Detta är ohållbart. På vems bekostnad ska Stockholmsregionen fortsätta expandera? Är det på bekostnad av andra arter som förlorar sina livsmiljöer, eller på bekostnad av regioner som desperat behöver folk för sin egen överlevnad? Vi efterlyser en bredare och mer ansvarsfull hantering av tillväxtfrågan.

I Storstockholm är många redan frustrerade över att fler bostäder tvingas in i deras områden. Men i andra regioner välkomnar man ökad densitet. Skall vi verkligen ha befolkningstillväxt och i så fall var?

Bilen och Boendet – En Modern Syn på Framtidens Infrastruktur

På 1950-talet hyllades bilen. Efterfrågan på bilar var större än vad bilindustrin kunde tillgodose. Bilen stod för frihet och en positiv framtid.

1965 kom boken ”Unsafe at any speed” ut. Den gick till hårt angrepp mot bilen och bilismen. Den blev en storsäljare och öppnade intensiv debatt. Boken blev starten för en lång epok där några av oss blev bilfientliga.

Idag har (förhoppningsvis) både anhängare och motståndare till bilen mognat och insett att det inte handlar om för- eller emot utan om vilken bilism vi vill ha och vilken bilism vi inte vill ha. Bilen är både bra och dålig.

EU har format framtiden med det modiga beslutet att från och med år 2035 får det i EU inte säljas nya bensin eller dieselbilar. Elbilen har inga klimatpåverkande utsläpp. I lokalmiljön (lågfartsområdena) är den nästan ljudlös. Det finns inga sakliga skäl till att vara emot en bilism med elbilar i lokalsamhället.

På landsväg däremot dominerar däcksljudet. Däcksljudet från en elbil är inte lägre än för konventionella bensin och dieselbilar. På våra infartsvägar mot Stockholm har vi därtill såväl ett trängselproblem som problem med hälsovådliga partikelutsläpp från däck och asfalt vilka inte gynnas av elbilar.

Den neutrala hållningen till bilen är därför att bejaka den i lokalsamhället men begränsa den på de snabba vägarna mellan de olika lokalsamhällena och i synnerhet in och ut från Stockholm. Stockholmsregionen har en internationellt ledande position på att styra med mjuka styrmedel mot ökad kollektivtrafikandel in och ut till storstaden. Det bör vi fortsätta med och det finns utrymme att gå längre med 60 km/tim fartgräns på Stockholms infartsvägar, mer bullervallar (effektivare än bullerplank) och informationskampanj för val av de tystaste däcken på marknaden. Trängselproblemen minskade i samband med pandemin, men om de tenderar att öka igen bör trängselskatten höjas.

Dags för Omtänk – Hur man bör göra i stället

RUFS 2060 representerar en väg framåt som riskerar att leda till en segregerad, ohållbar, oattraktiv region med högre kriminalitet. Villamiljögruppen uppmanar till en radikal omprövning av förslaget. För att Stockholm ska förbli en stad där människor vill bo, leva och verka, måste vi bygga en framtid som sätter människors hälsa, trygghet och livskvalitet i centrum.

I 1900-talets början hade Stockholm en svår bostadskris. Hälften av alla familjer levde i lägenheter på ett rum med eller utan kök. Många var bostadslösa. Hyrorna hade gått i höjden på grund av omfattande bostadsspekulationer.

Detta lyckades man lösa och det beprövade receptet från den tiden håller lika bra idag:

- Förbättrade kollektiva kommunikationer ger tillgänglighet till nya markområden
- Styckning av billig mark till villatomter i såväl privat som offentlig regi
- Måttlig, men avgörande offentlig subvention av småhusbebyggelse
- Möjlighet att finansiera kontantinsatsen med egen arbetsinsats
- Möjlighet att vara sin egen byggherre för att slippa dyra mellanhänder

Trots den flerfaldigt lägre levnadsstandarden i början av 1900-talet, så möjliggjorde receptet att även arbetarklassen fick råd att skaffa sig en egen villa. Vi fick ett jämlikt, inkluderande samhälle med låg kriminalitet och hög livskvalitet. Miljöproblemen tänkte man inte på då och de var ganska stora, men har nu, mer än ett sekel senare, funnit sin lösning vad avser boende och dagliga resor.

Genom att bejaka bilen i lokalsamhället, så behöver vi inte bara bygga nära kollektiva transportnoder. En kombination av bilresor på upp till 5 km med elbil och infartsparkeringar skapar ett flexibelt, miljöanpassat system med god livskvalitet.

Sammanfattning

RUFS 2060 har väl formulerade och goda mål, men uppfyller inte något av dem. Frågan om ständig tillväxt bör hanteras mer ansvarsfullt

Villamiljögruppen
[redacted]